

A Fővárosi Ítélőtábla mint másodfokú bíróság a Budapesten, 2017. év november hó 21. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A tőkebefektetési csalás büntette és más bűncselekmény miatt **I.r. vádlott és társai** ellen indult büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék 2016. év december hó 19. napján kelt 2.B.1217/2015/41. számú ítéletét az I.r. vádlottal szemben **helybenhagyja**.

A végzés ellen további fellebbezésnek **nincs helye**.

I n d o k o l á s

A törvényszék az I.r. vádlott bűnösségét társtettesként elkövetett tőkebefektetési csalás büntetében /1978. évi IV. törvény 299/B. § a./ pont/ mondta ki. Ezért a vádlottat 500 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. Az egy napi tétel összegét 5.000.- forintban állapította meg; az így kiszabott összesen 2.500.000.- forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén a napi tételenként rendelte egy napi szabadságvesztésre átváltoztatni. A polgári jogi igények - helyesen érvényesítését - egyéb törvényes útra utasította, rendelkezett a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről egyaránt. Az elsőfokú ítéletnek a II.r., a III.r., a IV.r. és az V.r. vádlottakra vonatkozó része első fokon jogerőre emelkedett.

A törvényszék ítéletének az I.r. vádlottra vonatkozó része ellen e vádlott és védője elsődlegesen felmentés, másodlagosan enyhítés végett jelentett be fellebbezést.

A védelmi oldal a fellebbezésüket írásban részletesen indokolta. E szerint az elsődlegesen megváltoztatás melletti felmentéshez képest másodlagosan már az indokolási kötelezettség nagymértékű elmulasztása miatt az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását is indítványozták, harmadlagosan pedig az I.r. vádlottal szemben kiszabott büntetés enyhítését.

Az I.r. vádlott védői közül megegyezés alapján eljárva az egyik védő által tartott perbeszédben lényegében az írásban egyezően előadott tartalommal tartotta fenn a megváltoztatott tartalmú fellebbezésüket.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség a BF.494/2017/1. számú átiratában a védelmi fellebbezéseket nem tartotta alaposaknak. Álláspontja szerint a büntetőjogi főkérdésekben az elsőfokú bíróság törvényesen foglalt állást, ezért az elsőfokú ítéletnek az I.r. vádlottra vonatkozó része helybenhagyását indítványozta.

A védelmi fellebbezéseket az ítéletábra alaptalanoknak találta.

Az ítéletábra a Be. 348.§ (1) bekezdése alapján az első fokú bíróság ítéletét teljes terjedelmében felülbírálta a meghozatalához vezető eljárással együtt, abból a szempontból is, hogy az eljárási szabályok betartása megvalósult-e.

Ezt a kérdést igenlően döntötte el, az alábbiak kiemelésével.

A fellebbezési nyilvános ülés előkészítése során - miután észlelte, hogy az elsőfokú ítéletet meghozó és kihirdető tanács elnöke helyett a Fővárosi Törvényszék Büntető Kollégiumának vezetője szerkesztette az ítélet indokolását - megkereste e szakmai vezetőt és beszerezte az elsőfokú ítélethez tartozó, digitálisan rögzített /eredeti/ tanácselnöki indokolást és annak leiratát. E két forrásanyagot összevetve a tanács elnöke és tagjai megállapították, hogy egy-két, teljes mértékben lényegtelen eltéréstől eltekintve a rögzített és leírt anyag mindenben megegyezett.

Ehhez az anyaghoz képest a már írtak szerint szerkesztett elsőfokú ítéleti indokolás lényeges mértékben bővült, ami az ítéletábra álláspontja szerint egyáltalán nem arra vezethető vissza, hogy az ítéletet szerkesztő bíró /aki nem volt az elbírálásban részt vevő tanács tagja/ saját gondolataival bővítette volna fel az eredeti indokolást, hanem arról, hogy a tanács elnöke által szóban adott indokolásnak megfelelően, miután a váddal azonos tényállás megállapítására került sor, az ítéletszerkesztő ezt a gondolati folyamatot közérthetően *kibontotta*. Ennek eredményeképpen került sor arra, hogy a rendkívül terjedelmes, javarészt tényanyagokból álló cégtörténeti-, ahhoz kapcsolódó és táblázatos megállapítások terjedelme az eredeti indokolás terjedelmének sokszorosára rúgott.

Ez azonban az ítéletábra álláspontja szerint messze nem veti fel a hiteltelenség, iratellenesség és az indokolási kötelezettség elmulasztásának aggályát.

Az ítéletábra a rendelkezésre álló Büntetőeljárási Kommentárok és a Bírósági Határozatok joganyagában vizsgálódva arra a megállapításra jutott- hasonló természetű helyzetre utaló állásfoglalás hiányában is -, hogy az olyan írásba-foglalási megoldás, amelynek a jelen ügyben részesei voltak az eljárás résztvevői, eljárásjogilag nem kizárt. Kétségtelen, hogy olyan esetet nem lehetett felfedezni sem a Kommentár anyagaiban, sem a Bírósági Határozatokban, sem pedig a jogirodalomban, hogy vajon mi a teendő olyankor, amikor az eljárás tanács elnökének bírói jogviszonya megszűnik még az előtt, hogy az ítéletet eljárásjogilag írásba is foglalta volna.

Ehhez képest csupán analóg lehet a tanács elnökének esetleges elhalálása, vagy egyéb olyan objektív, rajta kívül álló ok, ami fizikailag megakadályozza az írásba foglalás elvégzését.

E rendkívül ritka esetlegesség a jelen ügyben tehát nem volt eljárásjogilag kifogásolható, ennél fogva, mint egyedi alakiség, a védelem által nem volt eredménnyel támadható sem, és ugyanez a helyzet az indokolás tartalmával is.

Ami tehát az elsőfokú ítélet tényállását illeti, azt túlnyomórészt megalapozottnak ítélte az ítéletábra és csupán részben megalapozatlannak /Be. 351. § (2) bekezdés c./ pont szerinti részleges iratellenesség/, miután az elkövetési időt nagyvonalúan határozta meg az indokolás, mert az helyesen nem 2003. január 1-től augusztus 31-ig terjed, hanem 2003. augusztus 29. napjáig, miután ezen a napon történt több érdekelt által utolsónak a befizetés az ún. „sárvári projekt” keretei között.

Ekként a másodfokú bíróság az első fokú tényállást a Be.352.§ (1) bekezdése szerint, az iratok tartalma alapján helyesbítette.

Egyebekben tehát a Be. 348. § (1) bekezdése szerint elvégzett felülvizsgálat eredményeképpen az ítélet tábla megállapította, hogy az elsőfokú ítélethez vezető eljárás mindenben szabályszerű volt, ez a szabályszerűség nem szenvedett legalitási csorbát az írásba foglalással sem /a már kifejtettek miatt/, és az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás a most eszközölt helyesbítés folytán mindenben irányadóvá vált a felülbírálat számára.

Kétségtelen, hogy az elsőfokú ítélet indokolását szerkesztő hivatásos bíró abban a helyzetben volt, hogy individuális gondolatait nem építhette be az elsőfokú ítélet indokolásába, és értelemszerűen nem is vehette át azt a leköszönt bíró szóbeli indokolásából sem, mert köztudomású, naponta tapasztalható a bírósági ítéletekben, hogy az egyes, az egyéniségből fakadóan megnyilvánuló sajátosságok az adott bíró stílusára jellemzőek, ami természetszerűen nem transzferálható át egy másik hivatásos bíró által szerkesztett indokolásba. Ez azonban az ügy érdemét, a büntetőjogi főkérdések mikénti eldöntését nem érinti, hovatovább az elsőfokú ítéletnek ez okból történő hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítására nem volt indok.

Ami tehát a tartalmi indokolást illeti, értelemszerűen nem lehetett kellően cizellált, egyedi stílusjegyeket felfedezni, de ezekre az indokolás törvényes megalapozásához nincs is szükség, miután a büntetőjogi főkérdésekben történt állásfoglalást az elsőfokú bíróság a szóban elhangzott indokolással kimerítően megadta, és az írásban megszerkesztett ítéleti indokolás is hűen visszatükrözte azt. A bűnösség és a mikénti minősítés tekintetében sem tapasztalt hiányosságot, vagy anyagi jogi hibát a másodfokú bíróság, az idevágó védelmi aggályokat pedig már a kifejtettek miatt nem osztotta.

Ami a bűnösséget illeti, jelzi a másodfokú bíróság, hogy már az eredeti elsőfokú eljárásban felmerült a vádtól eltérő minősítés lehetőségeként a tökebefektetési csalásként való minősítés. Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése alkalmával azonban ez a gondolat elsikkadt és később, a magasabb hatáskörben megismételt eljárás során került a középpontba, miután a vád módosítására került sor, ideértve a minősítést is.

Amint arra az elsőfokú indokolás kimerítően kitért, a módosított vád szerinti keretben kellett vizsgálni az I.r. vádlott bűnösségét és az elkövetett bűncselekmény mikénti minősítését.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság abban, hogy a Btk. 2. § (1) és (2) bekezdésének eleget téve hivatalból kellett vizsgálnia az alkalmazandó törvényt. Helyesen döntötte el a kérdést azzal, hogy az elkövetéskori, tehát alapértelmezés szerint alkalmazandó törvény az irányadó. Ennek indoka azonban szükséztű, ezért az ítélet tábla kiegészítette azt azzal, hogy a Kúria 1/1999. BJE határozatában kimunkáltak szerinti vizsgálatot (időbeli szinkronizáció) kellett elvégezni.

Magyarán, amennyiben a kerethatározat tartalmát kitöltő jogszabályokban oly mértékű változás következik be időközben, hogy utóbb a cselekmény már nem bűncselekmény, úgy nyilvánvalóan az új törvény alkalmazásának van helye, mert az felmentő rendelkezéshez vezet. Amennyiben azonban a büntetendőség nem szűnt meg, hanem köre csupán zsugorodott, vagy enyhébb elbírálásra kerülhet sor, már szóba kerül az új és az elkövetéskori törvény rendelkezéseinek összevetése. Ez alapvetően azt a vizsgálatot követeli meg, hogy az elkövetéskori vagy az elbíráláskori törvény alkalmazása a kedvezőbb-e, ami elsősorban a bűncselekmény e két törvény szerinti minősítéséhez tartozó büntetési tételek összevetésével végzendő el (BH2015. 269./I.)

Tekintettel arra, hogy a jelenben /de már az elsőfokú elbíráláskor is/ a tőkebefektetési csalás bűncselekménye nem létezett/létezik ilyen megnevezéssel, azt kellett vizsgálni, hogy ugyanezen törvényi tényállási elemekkel jellemezendő bűncselekmény továbbra is büntetendő maradt-e a Btk. szerint avagy sem.

Ez a kérdés egyértelműen igenlően volt eldönthető, miután 2016. október 28. napjától a Btk. /2012. év C. törvény/ 411. § (3) bekezdése akként rendelkezik, hogy „tiltott piacbefolyásolás büntette miatt büntetendő az is, aki a gazdálkodó szervezet vagyoni helyzetéről vagy vezető állású személyéről e tevékenységével összefüggésben illetve gazdálkodó szervezetre vonatkozóan pénzügyi eszközről valótlan adat közlésével vagy híresztelésével illetve adat elhallgatásával másokat tőkebefektetésre vagy befektetés emelésére, illetve tőkebefektetés eladására vagy a befektetés csökkentésére bír”. Az (1) bekezdés szerinti büntetendőség tartalma három évig terjedő szabadságvesztés.

Összevetve az elkövetéskori és az elbíráláskori törvényi állapotot megállapítható, hogy a más megnevezéssel, de ugyanúgy büntetendőnek maradt bűncselekmény ugyanazzal a büntetéssel pönalizált, mint az elkövetéskori tőkebefektetési csalás büntette.

Ezután már a következő, a soron következő felület volt vizsgálandó, azaz, hogy a büntetési tételek azonossága mellett az enyhébb büntetés kiszabásának melyek a törvényi feltételei.

Az elsőfokú bíróság ebben is helyesen foglalt állást; a pénzbüntetés kiszabásakor arra volt figyelemmel, hogy az elbíráláskori törvény szerinti pénzbüntetés napi tételeinek száma, valamint az egy napi tétel összege összeszorzásából előálló pénzbüntetés alapelemei lényegesen súlyosabbak, mint az elkövetéskori állapot szerint.

Ebből következik, hogy minden további vizsgálat nélkül az elkövetéskori törvényt kellett alkalmazni, mert az elbíráláskori nem enyhébb, éppen ellenkezőleg, súlyosabb elbírálásra vezetne.

Ami az alkalmazandó törvény további következményeit illeti, a védelmi érveléssel nem azonosult az ítéletábra ebben a tekintetben sem. Az, hogy a pénzfogalom, a tőkefogalom az elkövetéskor milyen közgazdasági jellegzetességeket jelentett és a pénzeszköz legáldéfiníciója az elkövetéskori Btk. szerint milyen, eltérő, más kört ölel fel, gyakorlatilag semmiféle kihatással nem bír az alkalmazandó törvény mikéntjére, mert nem szűkíti a bűnfelelősség körét, hovatovább a bűncselekmény hiányát sem veti fel.

A védelem felmentést, illetve az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését célzó fellebbezési kérelme nem más, mint a bizonyítékok mikénti értékelését támadja. Azt sérelmezi, hogy az elsőfokú bíróság az alapul vehető tényekből az I.r. vádlott bűnösségére vont le következtetést és a kétségeket el nem oszlatva foglalt állást bűnösségének kérdésében.

Az ítéletábra nem osztotta ezt az álláspontot és rámutat, hogy a kiforrott ítélkezési gyakorlat szerint megalapozott elsőfokú tényállás esetén nincs törvényes lehetőség a bizonyítékok eltérő értékelésére a felülbírálat során.

Ezért a kizárólag a bizonyítékok mérlegelését támadó fellebbezések ebből az okból nem vezethettek eredményre. Ugyanilyen megfontolásból az első fokú ítélet megalapozatlanság miatti hatályon kívül helyezése és következménye szóba sem került.

Az elsőfokú bíróság által kiszabott pénzbüntetés napi tételeinek száma kellően igazodik az I.r. vádlott bűnösségének fokához és messzemenőig méltányos volt, mikor figyelembe vette azt, hogy oly mértékű extrém időmúlás következett be a bűncselekmény elkövetésétől annak elbírálásáig, ami másképpen, mint a legenyhébb büntetés kiszabásával nem racionalizálható, nem hozható egyensúlyba.

Ebben a körben hivatkozik az ítéletábra az Alkotmánybíróság IV/01087/2015. sz. alkotmányjogi panasz tárgyában indult ügyben kifejlesztett 2/2017. AB. sz. határozatára, mely szerint, amennyiben az időmúlást a büntetés kiszabásánál oly mértékben veszi figyelembe a perbíróság, hogy eltérő, enyhébb büntetési nem kiszabását ítéli indokoltnak, úgy rá kell arra is mutatnia, hogy az időmúlás bekövetkezte nélkül milyen nemű illetve tartamú büntetés lehetett volna indokolt. Messze elkerülvén a spekulációt az ítéletábra - mégis - utal arra, hogy időszerű ítélkezés esetén az ilyen tárgyi súlyt képviselő bűncselekmény miatt az I.r. vádlott alanyi bűnfelelősségi körülményeire figyelemmel nyilvánvalóan hosszú tartamú, végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés kiszabására került volna sor.

Ezzel kapcsolatban arra is rámutat az ítéletábra, hogy az elbíralt bűncselekmény dogmatikailag befejezett, anélkül, hogy kár következett volna be. Így tehát, miután a bűncselekménynek kárelemhez tartozó minősítési rendszere sincs, nem lehet arra utalni, hogy mekkora volt az elkövetés anyagi természetű volumene. Azzal azonban egyetértett a másodfokú bíróság, amire az elsőfokú ítélet indokolása is utalt, nevezetesen, hogy sokakat hozott nagyon nehéz anyagi helyzetbe az I.r. vádlott és társainak cselekménye. Az elsőfokú bíróság azonban ezt a bűnösségi körülményt is megfelelően értékelte a viszonylag komolyabb súlyú pénzbüntetés kiszabásával.

A pénzbüntetés napi tételeinek száma megfelelően igazodik az I.r. vádlott kereseti, jövedelmi, vagyoni viszonyaihoz, és életvezetéséhez mérten is adekvát. Enyhítésére az ítéletábra értelemszerűen nem látott indokot.

Az elsőfokú ítélet egyéb felülbíráható rendelkezései is megfeleltek a törvénynek azzal, hogy a törvénszöveg szerinti helyes szóhasználattal valójában a bejelentett polgári jogi igények *értvényesítésének* egyéb törvényes útra utasítását eszközölte az elsőfokú bíróság. Minden további rendelkezés megfelelt a törvénynek.

A kifejtettekből következik, hogy a védelmi fellebbezések nem vezettek eredményre, ezért az ítéletábra a törvényszék ítéletét a Be. 371. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

A végzés elleni további fellebbezés lehetőségét a Be. 386. §-a zárja ki.

Budapest, 2017. év november hó 21. napján

Dr. Lassó Gábor s.k.
a tanács elnöke

Dr. Katona Tibor s.k.
előadó bíró

Dr. Fatalin Judit s.k.
bíró

Fővárosi Törvényszék 2.B.1217/2015/41. számú ítélete a Fővárosi Ítéletábra mint másodfokú bíróság 2.Bf.203/2017/12. számú végzése folytán az I.r. vádlottal szemben 2017. év november hó 21. napján jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált!

Budapest, 2017. év november hó 21. napján

Dr. Lassó Gábor s.k.
a tanács elnöke

Kiadmány hitelül:
Németh Annamária
tisztviselő